

Антропологія образу набуває особливої ваги в контексті сучасних глобальних процесів. У своїй праці К. Вульф посилається на поняття антропоцену — епохи, в якій людська діяльність стала планетарною геологічною силою, що спричиняє масштабні кліматичні та екологічні зміни. Масштаб цього негативного впливу часто недоступний для безпосереднього людського сприйняття. К. Вульф зазначає, що ми не можемо на пряму відчувати глобальні події, тому дізнаємося про них лише за допомогою образів. Кіно й технічні образи функціонують як епістемологічний інструмент. Вони роблять видимим те, що інакше залишилося б абстракцією. Без цих медіаобразів наше розуміння епохи було б неможливим.

Антропологічна перформативність кінообразу полягає в здатності екрану ініціювати тілесну дію та створювати простір спільної присутності. Кінематограф функціонує як практика керованої трансформації, де глядач через механізми мімезису, хіастичного погляду й тілесної інкорпорації інтегрує віртуальний досвід у структуру власної особистості.

Бібліографія

Belting, H. (2011). *An Anthropology of Images: Picture, Medium, Body*. Princeton University Press.

Wulf, C. (2022). *Human Beings and their Images: Imagination, Mimesis, Performativity*. Bloomsbury Academic.

Зустріч з Іншим як віднайдення вразливості та соціальності у феноменології Е. Левінаса

Ірина Степаняк

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

У західній традиції зустріч із суб'єктом завжди мислилася як гносеологічний акт пізнання через схоплення та категоризацію. Еммануель Левінас пориває з цим, вказуючи, що такий підхід нейтралізує Іншого, перетворюючи його на об'єкт інтенційності (Levinas, 2000, pp. 129-131). Метою цього дослідження є розкриття феномену зустрічі як дорефлексивного акту — афективної травми, що руйнує іманентність суб'єкта та засновує можливість справедливості.

Оригінальність підходу Е. Левінаса полягає в розумінні зустрічі не як комунікації рівноправних свідомостей, а як події в реєстрі афективності, що має власну,

відмінну від концептуальної, умосяжність. Справжня зустріч розкривається як «ексцепція» (ex-ception), виняток із онтологічної синхронії Буття, афективна травма, яка руйнує іманентний спокій «Того самого» та виявляє суб'єктивність як «не-місце» (Levinas, 1974, р. 9). У своїх пізніх текстах (зокрема, «Інакше, ніж бути») Е. Левінас описує суб'єкта зустрічі як, перш за все, втіленого, де втіленість означає не психологічну здатність до емпатії, а радше навіть онтологічну вразливість суб'єкта. Мати шкіру означає бути радикально виставленим назустріч Іншому «впритул до нервів» (à fleur de nerfs) (Levinas, 1974, р. 18). Це стан, де чужий біль стає викликом для мого власного тіла ще до будь-якого усвідомлення чи співпереживання (Levinas, 1974, pp. 93-96). Так, етична зустріч постає як фізичний дискомфорт, де Інший проникає «під шкіру» ще до формування намірів суб'єкта. Ця вразливість є абсолютною відкритістю та водночас пасивністю, що перетворює Я на «заручника» Іншого, оскільки відповідальність на нього покладають іще до вільного вибору (Levinas, 1974, р. 97).

Соціальність у феноменології Е. Левінаса народжується не з еротичної близькості, яка замикається в «закритому суспільстві двох» і залишається байдужою до світу, а через появу Третього (le Tiers). Якщо Ерос загрожує поверненням до іманентності через прагнення злиття, то етичне Обличчя розмикає суб'єкт до горизонту всього людства (Levinas, 2000, р. 334). Саме через слід Нескінченного (illegitimé), що проходить повз, не стаючи об'єктом, зустріч із конкретним ближнім стає закликом до справедливості перед усіма іншими. Соціальність, відповідно, виявляється не продуктом суспільного договору вільних его, а наслідком травматичної децентрації суб'єкта, що знаходить свою унікальність у стані «один-для-одного». Феноменологія Обличчя розкриває, що в очах Іншого на мене завжди дивиться все людство. Поява Третього перериває асиметричну інтимність. Саме в цій точці народжуються справедливість, свідомість і філософія.

Відповідно, зустріч у Е. Левінаса є афективним шоком, що вириває суб'єкта з онтологічного спокою його самості. Його філософія є експлікацією людської вразливості, де зустріч стає радикальним фундаментом соціальності, що вибудовується на нескінченному боргу перед Обличчям Іншого.

Бібліографія

Levinas, E. (2000). *Autrement qu'être ou au-delà de l'essence*. Kluwer Academic.

Levinas, E. (1961). *Totalité et infini: essai sur l'extériorité*. La Haye: Martinus Nijhoff.